

Πρόληψη Ατυχημάτων για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Γυθείου 1^Α, 152 31 Χαλάνδρι
Τηλ.: 210-6741 933, 210-6740 118,
Fax: 210-6724 536
e-mail: info@pedtrauma.gr
www.pedtrauma.gr

Γιατί Πρόληψη Παιδικών Ατυχημάτων;

Τα Ατυχήματα είναι η πρώτη αιτία θανάτου και αναπηρίας των παιδιών στη χώρα μας.

Τα ατυχήματα που απειλούν τα παιδιά είναι πολλά: τροχαία, πτώσεις, δηλητηριάσεις, εγκαύματα, πνιγμός, κλπ. Μπορούν δε να συμβούν οποιαδήποτε στιγμή και οπουδήποτε, όπως στο σπίτι, στο σχολείο, στο δρόμο, στην παιδική χαρά, στις διακοπές... Όταν ένα παιδί τραυματίζεται σωματικά, τραυματίζεται και ψυχικά τόσο το ίδιο όσο και όλη η οικογένεια του.

Σε αντίθεση με τις περισσότερες ασθένειες, ατυχήματα συμβαίνουν σε όλους, σε ανύποπτο χρόνο. Είναι αποδεδειγμένο όμως, ότι η σωστή και συστηματική πρόληψη μπορεί να μειώσει τον αριθμό και τη σοβαρότητα των παιδικών ατυχημάτων μέχρι και 50%.

Τα παιδιά σε μικρή ηλικία είναι από τη φύση τους γεμάτα περιέργεια και δεν έχουν ανεπτυγμένη την αίσθηση του κινδύνου, για αυτό και είναι ιδιαίτερα επιρρεπή στα ατυχήματα. Μεγαλώνοντας, αναπτύσσουν μεν την αίσθηση του κινδύνου, επηρεάζονται όμως από άλλους παράγοντες όπως, η ανάγκη επίδειξης, η εφηβική αντίδραση στις συμβουλές των ενηλίκων και στους νόμους, η έλξη προς την περιπέτεια και η επιθυμία να είναι αποδεκτοί από τους άλλους, με αποτέλεσμα να ^ είναι εξίσου επιρρεπή στα ατυχήματα.

Ένα μη σοβαρό ατύχημα μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα να κάνει το παιδί περισσότερο προσεκτικό. Δυστυχώς όμως, πολλά από τα ατυχήματα είναι σοβαρά και καταλήγουν σε μόνιμες αναπηρίες ακόμα και σε θάνατο. Για το λόγο αυτό είναι πολύ σημαντικό να μάθουμε στα παιδιά μας από μικρή ηλικία να αναγνωρίζουν τους κινδύνους και να προστατεύονται από αυτούς.

Το κράτος και οι ενήλικες ευθύνονται για τη δημιουργία σωστής υποδομής, ώστε το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν τα παιδιά να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο ασφαλές. Παρά ταύτα, όλα τα παιδιά παθαίνουν ατυχήματα. Ο συνδυασμός τόπου κατοικίας, κοινωνικής τάξης, γένους, ηλικίας, ωριμότητας και χαρακτήρα, δημιουργεί τις προϋποθέσεις που προκαλούν τα ατυχήματα. Έχει παρατηρηθεί ότι, τα αγόρια παθαίνουν συχνότερα ατυχήματα από τα κορίτσια, προκαλούνται περισσότερα παιδικά ατυχήματα στις υποβαθμισμένες περιοχές, και ορισμένα παιδιά είναι περισσότερο ριψοκίνδυνα από άλλα.

Να αποφεύγουμε όμως την υπερπροστασία, γιατί συχνά φέρνει το αντίθετο αποτέλεσμα.

Γιατί να συμπεριληφθεί η Πρόληψη Ατυχημάτων στη σχολική ύλη;

Ο καλύτερος και πιο αποτελεσματικός τρόπος να ενημερωθούν και να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά σε όλη την Ελλάδα, είναι μέσω του Εκπαιδευτικού Συστήματος. Μετά τους γονείς, οι εκπαιδευτικοί είναι αυτοί που περνούν τον περισσότερο χρόνο με τα παιδιά και ως εκ τούτου τα γνωρίζουν καλά καθώς επίσης και τις ιδιαιτερότητες της περιοχής στην οποία μεγαλώνουν. Στην εφηβική ηλικία, συχνά τα παιδιά δέχονται πιο εύκολα συμβουλές από τους καθηγητές τους όταν βρίσκονται με τους συμμαθητές τους, παρά από τους γονείς τους σε προσωπική συζήτηση.

Τα θέματα της Πρόληψης των Ατυχημάτων είναι κατά βάση γνωστά σε όλους, ακόμα και στα μικρά παιδιά. Το πρόβλημα όμως είναι η νοοτροπία όλων, μικρών και μεγάλων, απέναντι στα ατυχήματα. Είναι σημαντικό να μάθουμε όλοι να είμαστε περισσότερο νομοταγείς (οι νόμοι υπάρχουν για να μας προστατεύουν και από τον ίδιο τον εαυτό μας), να σεβόμαστε τους άλλους, να είμαστε λιγότερο βιαστικοί και πιο υπεύθυνοι και να χρησιμοποιούμε τη λογική μας.

Είναι γνωστό ότι τα παιδιά μαθαίνουν μιμούμενα τους μεγάλους για αυτό, ακόμα και στο θέμα της Πρόληψης Ατυχημάτων πρέπει να δίνουμε πάντα το καλό παράδειγμα (π.χ. να φοράμε πρώτοι εμείς ζώνη ασφαλείας στο αυτοκίνητο, πριν το απαιτήσουμε από τα παιδιά μας).

Η Πρόληψη Ατυχημάτων στα σχολεία δεν πρέπει να είναι «μάθημα».

- Όπως αναφέραμε και προηγουμένως, τα θέματα της Πρόληψης των Ατυχημάτων είναι κατά βάση γνωστά, ακόμα και στα παιδιά του Νηπιαγωγείου. Άρα δεν τους μαθαίνουμε κάτι καινούργιο, όπως στα σχολικά μαθήματα.
- Τα παιδιά συχνά δεν αντιδρούν θετικά σε κανόνες και απαγορεύσεις. Τα «πρέπει» και τα «μη» έχουν συνήθως αρνητικό ή αντίθετο αποτέλεσμα.
- Τα περισσότερα παιδιά αν όχι όλα, έχουν κάποια εμπειρία από ατύχημα. Είναι σημαντικό να τους δοθεί η ευκαιρία να μοιραστούν αυτή την εμπειρία με άλλα παιδιά, έτσι ώστε να καταλήξουν μόνα τους σε κάποιο συμπέρασμα. Είναι επίσης γνωστό ότι τα παιδιά δέχονται υποδείξεις και επηρεάζονται πολύ πιο εύκολα από τους συνομηλίκους τους, παρά από τους ενήλικες.

Κατά συνέπεια η Παρουσίαση της Πρόληψης Παιδικών Ατυχημάτων στο Σχολείο για να είναι αποτελεσματική, πρέπει:

- Να γίνεται κάθε χρόνο, για να είναι συνεχής και συστηματική.
- Να είναι προσαρμοσμένη στην ηλικία των παιδιών στα οποία απευθύνεται, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των παιδιών και της περιοχής που κατοικούν.
- Να μην είναι απλώς θεωρητική αλλά να συμπεριλαμβάνει εικόνες και παραδείγματα. Όσο πιο άμεσα είναι τα παραδείγματα, όπως προσωπικές εμπειρίες του εκπαιδευτικού και των παιδιών, τόσο πιο αποτελεσματικά είναι. Το ίδιο συμβαίνει και με τις εικόνες που μπορεί να είναι απλές φωτογραφίες παρμένες από τα ίδια τα παιδιά, με πρωταγωνιστές τους εαυτούς τους.
- Να ενθαρρύνει την συμμετοχή όλων των παιδιών. Πολύ συχνά τα παιδιά που δεν είναι ομιλητικά, έχουν σημαντικά πράγματα να πουν.
- Με την καθοδήγηση του υπεύθυνου εκπαιδευτικού να βοηθηθούν τα παιδιά να καταλήξουν σε δικά τους συμπεράσματα.
- Να είναι ο εκπαιδευτικός πάντα έτοιμος να απαντήσει ειλικρινά και ρεαλιστικά σε όλες τις ερωτήσεις των παιδιών. Εφόσον δεν υπάρχει έτοιμη απάντηση, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προτείνει στην τάξη να συζητηθεί το θέμα ώστε να βρεθεί η πιο ρεαλιστική λύση.
- Κατά την διάρκεια της παρουσίασης να τονίζεται, ότι σκοπός της Πρόληψης Ατυχημάτων δεν είναι να μας κάνει να φοβόμαστε και να αποφεύγουμε τα πάντα, για να μην τραυματιστούμε. Αντίθετα, πρέπει να χαιρόμαστε τη ζωή και να χρησιμοποιούμε τη λογική μας για να αποφεύγουμε τα ατυχήματα. Στα μεγαλύτερα παιδιά όμως, για να είμαστε αποτελεσματικοί, πρέπει να περνάμε το μήνυμα ότι ένα ατύχημα μπορεί να τους καταστρέψει τη ζωή.

- Είναι σημαντικό να πεισθούν τα παιδιά ότι δεν είναι ντροπή να αρνηθούν να κάνουν κάτι που θεωρούν επικίνδυνο. Πολλά ατυχήματα συμβαίνουν όταν τα παιδιά αισθάνονται υποχρεωμένα να ακολουθήσουν τους άλλους.
- Είναι καλή ιδέα η παρουσίαση να καταλήγει παροτρύνοντας τα παιδιά να προσέχουν τα μικρότερα και να υπενθυμίζουν στους γονείς τους να είναι και αυτοί προσεκτικοί. Όταν καθιστάς τα παιδιά υπεύθυνα για τρίτους, έχουν την τάση να είναι και αυτά πιο προσεκτικά.
- Να μη γίνεται υπό πίεση χρόνου, αλλά να δίνεται η ευκαιρία στον εκπαιδευτικό και στα παιδιά, να αναπτύξουν τα επί μέρους θέματα χωριστά. Με έναυσμα ένα ατύχημα που συνέβη σε μαθητή του σχολείου, μπορεί να γίνει πολύ σοβαρή συζήτηση. Συζητήσεις όπως η Πρόληψη Ατυχημάτων από πυροτεχνήματα, για να είναι αποτελεσματικές, πρέπει να γίνονται πριν από την περίοδο που συνήθως συμβαίνουν αυτά τα ατυχήματα.
- Να είναι το έναυσμα μίας σειράς ενεργειών και εκδηλώσεων οργανωμένων από τα ίδια τα παιδιά, με την υποστήριξη του Σχολείου και του Συλλόγου Γονέων, κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς, με στόχο να βοηθήσουν τα παιδιά να εμπεδώσουν όσα συζήτησαν.

Υλικό για Παρουσιάσεις Πρόληψης Παιδικών Ατυχημάτων

Το υλικό που ακολουθεί απευθύνεται σε παιδιά της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και είναι σε μορφή διαφανειών για τους παρακάτω λόγους:

- Τα περισσότερα σχολεία στην Ελλάδα διαθέτουν προβολέα για διαφάνειες και οθόνη, υλικό που διευκολύνει την ενημέρωση μίας ολόκληρης τάξης.
- Είναι εύκολο να κατασκευαστούν επιπλέον διαφάνειες, είτε με φωτογραφίες που έχουν βγάλει τα παιδιά και ο εκπαιδευτικός, είτε με σχέδια και σημειώσεις που έχουν αποτυπωθεί με ειδικούς μαρκαδόρους απευθείας πάνω στις διαφάνειες.
- Μπορεί να αλλάξει η σειρά των διαφανειών και να δημιουργηθούν νέες κατηγορίες ατυχημάτων, όπως «ατυχήματα που συμβαίνουν στο σχολείο», «ατυχήματα που συμβαίνουν στις διακοπές».
- Κάθε διαφάνεια μπορεί να συζητηθεί στην τάξη όσο χρόνο χρειάζεται για να καταλήξουν τα παιδιά σε δικά τους συμπεράσματα.
- Δεν χρειάζεται να γίνει παρουσίαση όλων των κατηγοριών των Ατυχημάτων συγχρόνως, όπως αναφέραμε και προηγουμένως.
- Είναι στην κρίση του κάθε εκπαιδευτικού, ποια από τα θέματα που αναφέρονται θέλει να αναπτύξει με τους μαθητές του, θεωρώντας ότι τα παιδιά έχουν την απαιτούμενη ωριμότητα για να τα καταλάβουν. Επίσης μπορεί να προσθέσει θέματα που δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτό το υλικό και ο ίδιος θεωρεί σημαντικά.

Το Σωματείο «Αντιμετώπιση Παιδικού Τραύματος» έχει καθιερώσει κάθε 3^η Κυριακή του Οκτωβρίου ως Ημέρα Πρόληψης Παιδικών Ατυχημάτων. Την ημέρα εκείνη το Σωματείο οργανώνει μία εκδήλωση για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρύτερου κοινού, κυρίως των παιδιών. Με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών, θα μπορούσαν να οργανώνονται ανάλογες εκδηλώσεις σε όλες τις περιοχές της Ελλάδος, ώστε να βοηθήσουμε όλοι να μειωθούν τα παιδικά ατυχήματα και οι σοβαρές συνέπειες τους.